Παντελής Γεωργογιάννης
Καθηγητής

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Ελληνικά
Ως Δεύτερη ή Ξένη γλώσσα

6ο
Διεθνές Συνέδριο

Τόμος IV

Πανεπιστήμιο Πατρών
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

ΠΑΤΡΑ 2004

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Π.Τ.Δ.Ε. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ Ή ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

6ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Πάτρα, 20 - 22 Ιουνίου 2003

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΜΟΣ IV

ΠΑΤΡΑ 2003

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

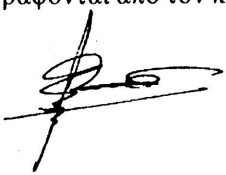

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Διεύθυνση: Οδός Αρχιμήδους, Κτίριο 7
Πάτρα, 26500
Τηλ: +30 2610 - 997548 / 996252
Fax: +30 2610 - 997548 / 996252
http://www.kedek.gr
E-mail: gpant@otenet.gr.

Τίτλος : Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα

Εκτύπωση: TYPOCENTER, Νεκτάριος Σαραντίδης,
Κανάρη 28, Πάτρα.
Τηλ./Fax: +30-2610-341635 / Κινητό: 6944-691672

ISBN: 960-8206-16-2
SET: 960-8206-12-X

σσ. 469, σχήμα 16,5 X 24 εκ.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

Μια αποτίμηση του βασικού λεξιλογίου των φοιτητών 8ου εξαμήνου του Τμήματος Νέων Ελληνικών του Πανεπιστημίου Άγκυρας και τα πορίσματα της έρευνας με αντικείμενο την εξακρίβωση των λέξεων που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες. Ένας συμπληρωματικός κατάλογος παρωνύμων 176
Κελαγά Ιμπραήμ, *Λέκτορας, Τμήμα Νέων Ελληνικών, Πανεπιστήμιο Άγκυρας*

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 22η - ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ

Το παραμύθι ως μέσο διαπολιτισμικής γλωσσικής εκπαίδευσης 205
Βερβίτης Νικόλαος, *Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Τμήμα Φιλολογίας, Α.Π.Θ.*
Καπουρκατσίδου Μαρία, *Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Α.Π.Θ.*

Μη ανταγωνιστικά παιχνίδια στη σχολική αυλή κατά της πολιτισμικής διάκρισης. 222
Νάσιου Κυριακή, *Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής*
Τοκατλίδης Κωνσταντίνος, *Εκπαιδευτικός Π.Ε. - Πτυχιούχος Φυσικής Αγωγής*

Μια αποτίμηση του βασικού λεξιλογίου των φοιτητών 8ου εξαμήνου του Τμήματος Νέων Ελληνικών του Πανεπιστημίου Άγκυρας και τα πορίσματα της έρευνας με αντικείμενο την εξακρίβωση των λέξεων που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες - Ένας συμπληρωματικός κατάλογος παρωνύμων*

Κελαγά Α. Ιμπραήμ, *Λέκτορας, Τμήμα Νέων Ελληνικών, Πανεπιστήμιο Άγκυρας*

Οταν λέμε λεξιλόγιο (vocabulary) εννοούμε το σύνολο των λέξεων μιας γλώσσας ή το σύνολο των λέξεων που χρησιμοποιεί ένα άτομο ή μια κοινωνική ομάδα. Άρα ο όρος λεξιλόγιο αφορά το σύνολο των γλωσσικών μονάδων που τα ονομάζουμε λέξεις (Βουγιούκας 1994:214). Οι λέξεις διακρίνονται στις λέξεις με ολοκληρωμένο νόημα και στις γραμματικές ή λειτουργικές λέξεις (Πετρούνιας 1993:54). Ο αριθμός των λέξεων με ολοκληρωμένο νόημα αλλάζει συνέχεια και παλιές λέξεις χάνονται ενώ καινούριες προστίθενται ανάλογα με τις κοινωνικές ανάγκες. Αυτό εξηγείται με το γεγονός ότι αυτές ανήκουν σε ανοιχτά συστήματα ενώ οι λειτουργικές λέξεις ανήκουν σε κλειστά συστήματα και επειδή ο αριθμός τους είναι καθορισμένος πολύ δύσκολα ανανεώνονται.

Το λεξιλόγιο είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας στην αξιολόγηση του βαθμού επάρκειας ενός ανθρώπου σε μια γλώσσα. Η σκέψη πραγματώνεται με τις έννοιες και με τις λέξεις που υποκαθιστούν αυτές τις έννοιες. Η δυνατότητα αυτών που μαθαίνουν μια γλώσσα να κατανοήσουν σωστά τα όσα διαβάζουν και ακούνε και να εκφραστούν αποτελεσματικά γράφοντας και μιλώντας

* *Το κείμενο δημοσιεύεται με ευθύνη του συγγραφέα*

βρίσκεται σε παραλληλισμό με το πόσο πλούσιο είναι το λεξιλόγιό τους. Έτσι η κατοχή σημαντικού αριθμού λέξεων από τον ομιλητή βοηθάει αποφασιστικά στην παραγωγή και την κατανόση των μηνυμάτων (Μήτσης 2001:51). Το λεξιλόγιο διευρύνεται με την ανάγνωση. Ο Λεβ Βιγκότσκι για να τονίσει την σημασία του λεξιλογίου λέει ότι η σκέψη γεννιέται με τις λέξεις (Βιγκότσκι 1988:50-60).

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει αν ληφθεί υπόψη το μέτρο μιας πολιτισμικά αναπτυγμένης κοινωνίας, μαθητής που τελειώνει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζει και να χρησιμοποιεί δυο χιλιάδες λέξεις. Αυτός ο αριθμός στο τέλος του γυμνασίου πρέπει να είναι στο επίπεδο των τεσσάρων χιλιάδων λέξεων και στο τέλος του λυκείου ο αριθμός φτάνει στις πέντε χιλιάδες λέξεις. (Sever. 2000:26).

Σε μια γλώσσα ο αριθμός των λέξεων όσο μεγάλος και να είναι, εμείς όσο πολλές λέξεις και να γνωρίζουμε παρατηρείται ότι στην καθημερινή επικοινωνία οι λέξεις που χρησιμοποιούμε είναι πιο λίγες από όσες φανταζόμαστε και υπολογίζεται ότι χρησιμοποιούνται γύρω στις 3.000 λέξεις. Αυτό φυσικά αλλάζει σε σχέση με το επίπεδο μόρφωσης του ανθρώπου πάντως ο παραπάνω αριθμός είναι το λεξιλόγιο που χειρίζεται με επάρκεια ο μέσος μορφωμένος ενήλικος (Βουγιούκας 1994: 221). Άλλοι γλωσσολόγοι βασιζόμενοι σε σχετικές έρευνες λένε ότι άνθρωποι με στοιχειώδη μόρφωση χειρίζονται γύρω στις 2.000 λέξεις ενώ οι μορφωμένοι χειρίζονται το πολύ γύρω στις 4.000 – 5.000 λέξεις (Aksan 1995:343). Κατά την προφορική επικοινωνία στην επιλογή των λέξεων οπωσδήποτε είναι καθοριστικές οι συνθήκες επικοινωνίας, η ιδιότητα του ομιλητή και τα χαρακτηριστικά του συνομιλητή.

Οι γλώσσες με μακρά παράδοση και με αξιόλογες πολιτιστικές επιδόσεις έχουν πλούσιο λεξιλόγιο. Ανεξαιρέτως όλοι δίνουν το παράδειγμα της Αγγλικής η οποία αριθμεί πάνω από πεντακόσιες χιλιάδες λέξεις. Είναι γνωστό όμως το γεγονός ότι μεγάλο μέρος αυτού του λεξιλογίου είναι ανενεργό με την έννοια ότι δεν έχει και πολλές πιθανότητες να χρησιμοποιηθεί στην καθημερινή επικοινωνία Αυτές οι λέξεις που αρκούν για την βασική επικοινωνία κατά μια άποψη είναι γύρω στις 800 με χίλιες. Υποστηρίζεται ότι σε μια γλώσσα οι λέξεις που απαρτίζουν το βασικό λεξιλόγιο (basic vocabulary) είναι στοιχεία που αλλάζουν στο ελάχιστο. Οι μελετητές λένε ότι στα χίλια χρόνια μόνο το 19 % περίπου του βασικού λεξιλογίου αλλάζει ενώ το 81 % συνεχίζει την ύπαρξή του (Aksan 1995:340).

Οι λέξεις που απαρτίζουν το λεξιλόγιο μιας γλώσσας μπορούν να διακριθούν σε λέξεις γηγενείς και σε λέξεις ξένες ή δάνειες. Ένα μέρος των γηγενών λέξεων ονομάζεται *βασικό λεξιλόγιο* (Aksan 1995:340). Αυτές οι λέξεις μεταφέρονται από γενεά σε γενεά θεωρούνται δηλαδή λέξεις κληρονομημένες και συμπεριλαμβάνουν έννοιες που είναι πολύ σημαντικές στην καθημερινή ζωή και στο περιβάλλον του ανθρώπου. Οι κληρονομημένες λέξεις έχουν την μεγαλύτερη στατιστική συχνότητα. (Πετρούνιας 1993:60). Οι λέξεις του βασικού λεξιλογίου στην μεγάλη τους πλειοψηφία είναι κληρονομημένες. Στο βασικό λεξιλόγιο ανήκουν οι περισσότερες λειτουργικές λέξεις. Στην συγκρότηση του βασικού λεξιλογίου το κριτήριο είναι η συχνότητα χρήσης των λέξεων. Αυτό θεωρείται μια ισχυρή ένδειξη για την χρηστικότητά τους (Βουγιούκας 1994:225).

Στην γλωσσολογία του σήμερα το θέμα του βασικού λεξιλογίου αποτελεί ένα πολύ σημαντικό θέμα. Στην διδασκαλία της μητρικής ή μιας ξένης γλώσσας, η εξακρίβωση των λέξεων με πολύ υψηλή στατιστική συχνότητα και η εξακρίβωση εκείνων των λέξεων που είναι οι πιο επιβεβλημένες παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην επιτυχή έκβαση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με σκοπό την διαπίστωση των πιο απαραίτητων λέξεων για τον διδασκόμενο, γίνονται προσπάθειες που βασίζονται στην στατιστική συχνότητα. Με αυτόν τρόπο στα διδακτικά εγχειρίδια ξένων γλωσσών αλλά και μητρικής γλώσσας καθορίζονται οι λέξεις που παρουσιάζουν στατιστική συχνότητα και οι οποίες θα συμπεριληφθούν στα βιβλία ανάλογα με το επίπεδο γνώσης και την ηλικία των μαθητών στα οποία απευθύνονται αυτά έτσι οι μαθητές θα αποκτήσουν ένα ευρύ λεξιλόγιο που να απαρτίζεται όσο το δυνατόν από εύχρηστες και λειτουργικές λέξεις (Μήτσης 2001:51). Τα βιβλία που έχουν συνταχτεί για την διδασκαλία των Νέων Ελληνικών ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας έχουν ένα βασικό λεξιλόγιο που σε γενικές γραμμές είναι κοινό. Τα βιβλία που είναι γραμμένα ανάλογα με το επίπεδο δηλαδή αρχαρίων - μέσων και προχωρημένων έχουν ένα λεξιλόγιο που υποτίθεται ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών στο κάθε επίπεδο.

Στην εισήγηση αυτή ο σκοπός μας ήταν να αποτιμήσουμε σε ποιο βαθμό συντελέστηκε η αφομοίωση του βασικού λεξιλογίου της ελληνικής ως ξένης γλώσσας από τους φοιτητές του τμήματός μας. Το λεξιλόγιο που αποτέλεσε το σημείο αναφοράς και το αντικείμενο έρευνας ήταν το λεξιλόγιο που συμπεριλαμβανόταν στο γλωσσάριο των διδακτικών βιβλίων που χρησιμοποιούνται στο τμήμα μας. Το βιβλίο που λήφθηκε υπόψη είναι το «Ελληνικά τώρα

1 + 1» και το «Ελληνικά τώρα 2 + 2» Το γλωσσάριο των δύο τευχών συγχωνεύτηκε και στους πίνακες οι λέξεις που είναι με σκούρα γράμματα προέρχονται από το πρώτο βιβλίο (1 + 1). Υποβλήθηκαν σε γραπτή δοκιμασία οι φοιτητές του τέταρτου έτους. Αυτή η διαδικασία λόγω του όγκους του εξεταστέου υλικού πραγματοποιήθηκε σε τέσσερις εβδομάδες με 5 συναντήσεις, η καθεμιά διήρκησε 90 λεπτά και σε κάθε συνάντηση ζητήθηκε από τους φοιτητές να γράψουν την σημασία 600 λέξεων στην μητρική τους γλώσσα. Συνολικά λέχτηκαν τρεις χιλιάδες περίπου λέξεις. Από τις απαντήσεις που έδωσαν οι φοιτητές προέκυψαν οι λέξεις οι οποίες στα τέσσερα έτη εντατικής διδασκαλίας νέων ελληνικών δεν αφομοιώθηκαν και οι λέξεις που εξαιτίας της συγγένειας τους με άλλες τόσο στο άκουσμα όσο και στην γραφή, δεν αποδόθηκαν σωστά. Με αυτόν τον τρόπο προέκυψε ένας κατάλογος παρωνύμων με 140 λέξεις συνολικά και είναι αρκετά περιεκτικός και ενδιαφέρων σε σχέση με εκείνο που συμπεριλαμβάνεται στα βιβλία της παραδοσιακής γραμματικής και αφορά τους μητρικούς ομιλητές της ελληνικής γλώσσας και έτσι κατά κάποιο τρόπο ο κατάλογος που παρατίθεται είναι συμπληρωματικός.

Η έρευνα αυτή μας έδωσε την δυνατότητα να εντοπίσουμε τις λέξεις που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες είτε λόγω του ότι δεν έχουν ευρεία χρήση είτε εξαιτίας της συγγένειάς τους με άλλες λέξεις. Οι λέξεις οι οποίες αποδόθηκαν λανθασμένα από το 50 % των φοιτητών ανέρχονται σε 1.034 λέξεις. Όμως επειδή η παρουσίαση τους ξεπερνούσε τα όρια μιας εισήγησης εμείς αρκεστήκαμε να συμπεριλάβουμε μόνο εκείνες που αποδόθηκαν λαθεμένα από το 75 % των φοιτητών. Πιο συγκεκριμένα στην έρευνα συμμετείχαν όλοι οι φοιτητές του όγδοου

εξαμήνου αριθμός των οποίων ήταν 19, έτσι όποια λέξη αποδόθηκε λαθεμένα από 15 τουλάχιστον φοιτητές καταγράφτηκε. Αυτές οι λέξεις ήταν γύρω στις 450. Αξιολόγηση για αυτές θα ακολουθήσει παρακάτω. Τα αποτελέσματα θα δώσουν την δυνατότητα στον διδάσκοντα την ελληνική στους Τούρκους φοιτητές από το πρώτο έτος κιόλας να γνωρίζει αυτές τις λέξεις και έτσι θα δώσει ιδιαίτερο βάρος σε αυτές και δεν θα αντιμετωπίσει εκπλήξεις αφού θα είναι προετοιμασμένος και εξοπλισμένος με κατάλληλες μεθόδους για την διδασκαλία τους. Στην έρευνα αυτή εμείς βασιστήκαμε σε τρεις χιλιάδες λέξεις επειδή είχαμε ως πεδίο αναφοράς ένα συγκεκριμένο βιβλίο. Αυτό το βιβλίο διδάσκεται στα πρώτα δύο χρόνια. Στο τρίτο και τέταρτο έτος με τα μαθήματα λογοτεχνίας αυτό το λεξιλόγιο ασφαλώς και διευρύνεται αλλά ο σκοπός μας δεν ήταν να εντοπίσουμε το συνολικό δυναμικό του λεξιλογίου των φοιτητών, πράγμα που είναι πολύ δύσκολο να εξακριβωθεί επιστημονικά. Εμείς λάβαμε υπόψη το βασικό λεξιλόγιο το οποίο προσδοκούμε να αφομοιώσουν και να χρησιμοποιήσουν οι φοιτητές μας, αυτό θα τους είναι αρκετό να εκφραστούν με επάρκεια.

Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΩΝΥΜΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

αγγελία	άγγελος
αγγίζω	αγκαλιάζω
αγόρι	αγορά
αγώνας	αγωνιστής
αγωνία	αγώνας
άδειος-α-ο	αδειούχος
αδιέξοδος	έξοδος
αδικία	δίκιο
άδικος-η-ο	δίκαιος-η-ο
αδύνατος-η-ο	αδύνατον!
αίτηση	αιτία
ακίνδυνος-η-ο	ακίνητος-η-ο
ακουμπώ (-άω)	κολυμπώ (-άω)
ακριβής-ής-ές	ακριβός-ή-ό/ακριβώς
ακριβός-ή-ό	ακριβώς
ακροατής	ακροβάτης
άμα	μα
αμαρτία	μαρτυρία
αμέσως	έμμεσος-α-ο
αμπαραγιάζ	αμπαλάζ

γεύμα	γεύση
γυμνάσιο	γυμναστική
δέμα	δώρο
δένομαι	δίνομαι
δένω	δίνω
δέρμα	δέμα
δέρνω	δένω
διαμαρτυρία	διαδήλωση
διαφήμιση	φήμη
διαφωνώ	φωνάζω
διεθνής-ής-ές	εθνικός-ή-ό
διεθνώς	εθνικός-ή-ό
δίκη	δικός μου
δικηγόρος	δικαστής
δικός-ιά-ό μου	ο ίδιος
διορίζομαι	ορίζομαι
διορίζω	ορίζω
διώχνω	δείχνω
δολοφόνος	δολοφονία
δωρεά	δώρο

ανάβω	ανεβαίνω
αναπαύομαι	παύω
ανάπτυξη	ανακάλυψη
αναρωτιέμαι	ρωτώ
ανεβάζω	βάζω
άνεση	ανάσα
ανηψιός	εξάδελφος
αντίθετος-η-ο	αντίθετα
αντικείμενο	κείμενο
απεργία	ανεργία
απίθανος-η-ο	αθάνατος
απογοητεύομαι	γοητεύομαι
αποτελούμαι	τελειώνω
αποτυχία	ατυχία
αποφεύγω	φεύγω
αποχαιρετώ (-άω)	χαιρετώ
αριθμητική	αριθμός αριθμητικός-η-ο
αριστερά	δεξιά
αφελής-ής-ές	ανώφελος-η-ο
αχάριστος-η-ο	άχρηστος-η-ο

έγγαμος	άγαμος
εγκρίνω	κρίνω
έθιμο	έτοιμος-η-ο
είδηση	είδος
εκδήλωση	δήλωση
εμένα	σ' εμένα
εντελώς	στο τέλος
εξακολουθώ	ακολουθώ
εξαφανίζομαι	εμφανίζομαι
εξαφάνιση	εμφάνιση
εξοχή	εποχή
επιφύλαξη	φυλάκιση
εργαστήριο	εργοστάσιο
έσοδα	είσοδος
ευτυχής-ής-ές	τυχερός-ή-ό
ζαλάδα	σαλάτα
ζήτημα	ζήτηση
ήδη	είδος
ησυχία	ανησυχία
θέα	θεά

βαρύς-ιά-ύ	βαθύς-ιά-ύ		θρανίο	τραίνο
βία	βίος		θυμίζω	θυμώνω
γδύνομαι	ντύνομαι		ίδιος	εγώ (ο ίδιος)
γδύνω	ντύνω		Ιούλιος	Ιούνιος
γερμένος-η-ο	γερμανός-η-ο		ίσιος-α-ο	ίσως/ίσος-η-ο
γέρνω	γερνώ		ίσως	μήπως
γέρος	**γερός**		καημένος-η-ο	καμμένος-η-ο
καπέλο	κοπέλα		καλύπτω	ανακαλύπτω
κάπνισμα	καπνός		σκεπάζω	σκουπίζω
κάποιος-α-ο	κανένας-μία-ένα		σκουπίδια	σκούπα
κάποτε	κάπου-κάπου		σπάνιος-α-ο	ισπανός
κάπου	κάπου-κάπου		σπίρτα	σπίρτο
καρπός	καρπούζι		στήλη	στήλ
κατάθεση	θέση		στηρίζω	στρίβω
καρφίτσα	καρφί		στόμα	στομάχι
κείμενο	αντικείμενο		συγχαρητήρια	συλλυπητήρια
κλέψιμο	κλείσιμο		συγχαίρω	συγχωρώ
κόμμα	κομμάτι		συμβάν	σύμπαν
πορτοκαλάδα	πορτοκάλι		συμπέρασμα	συμπεριφορά
πρεσβευτής	πρέσβης		συνάδελφος	εξάδελφος

προσθέτω	τοποθετώ
πυροβολισμός	πυροσβέστης
ράβω	βάφω
ρύζι	ρίζα
σγουρός-α-ο	σίγουρος-η-ο
σημαία	σημασία
σημείωμα	σημείο
σκαρφαλώνω	καρφώνω

συρτάρι	σιτάρι
τοπίο	τόπος
τρίβω	τραβώ
τσιγγούνης-α-ικο	τσιγγάνος
φαρμάκι	φάρμακο
φιλία	φιλί
φιλώ	φύλλο

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΑΠΟΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ 75% ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ (15 + ΦΟΙΤΗΤΕΣ)

Σ=Σωστό Λ=Λάθος	Σ	Λ
αγιόκλημα	2	17
άγουρος-η-ο	2	17
αγωνία	2	17
αδιάκριτος-η-ο	4	15
αιγόκερως	2	17
αίσχος	1	18
αιώνιος-α-ο	2	17
ακατάστατος-η-ο	2	17
ακατόρθωτος-η-ο	3	16
ακόντιο	1	18
ακροατήριο	1	18
ακτινογραφία	2	17
αλλοδαπός	1	18
αλλοίμονο	4	15
άμα	2	17
αμοιβή	2	17
αμπαραγιάζ	1	18

Σ=Σωστό Λ=Λάθος	Σ	Λ
ανόητος-η-ο	4	15
ανταλλακτικό	0	19
ανταμώνω	2	17
αντίγραφο	4	15
αντικαθιστώ	3	16
αντιπολίτευση	2	17
αντρόγυνο	4	15
αξιοπρεπής-ης-ες	3	16
απάθεια	3	16
απαίσιος-α-ο	4	15
απαιτώ	3	16
απέχω	3	16
απλούστατα	4	15
απογοητεύομαι	3	16
απόδημος	0	19
αποκλείεται	2	17
απόκριες	1	18

αναγκάζω	4	15
ανάλογος-η-ο	4	15
αναπαύομαι	1	18
αναπαυτικός-η-ο	2	17
αναστενάζω	4	15
άνοδος	3	16
ανοησία	**4**	**15**
αρχείο	4	15
αυτοματισμός	**0**	**19**
αφαίρεση	3	16
αφαιρώ	3	16
αφελής-ης-ες	2	17
άφιξη	1	18
αχάριστος-η-ο	**2**	**17**
βαφτίσια	1	18
βελούδινος-η-ο	3	16
βήχας	4	15
βοδινό	3	16
βολικός-η(ια)-ο	2	17
βότσαλο	2	17

απορρυπαντικό	3	16
αποτυχία	4	15
απουσιάζω	4	15
αποχαιρετώ (-αω)	4	15
απών-ουσα-ον	4	15
αργαλειός	1	18
αργία	3	16
αρτοποιείο	4	15
δικαολογώ	4	15
δίκη	3	16
διοίκηση	4	15
διοικώ	4	15
διορίζομαι	2	17
διορίζω	2	17
δίχτυ	3	16
δόλωμα	0	19
δόρυ	1	18
δουλεία	**4**	**15**
δρομολόγιο	3	16
δωρεά	4	15

βραχιόλι	2	17
βρέχω	4	15
γαλοπούλα	3	16
γάμπα	3	16
γάντι	2	17
γαρίδα	2	17
γδύνομαι	4	15
γδύνω	4	15
γελοιοποιώ	3	16
γενναίος-α-ο	1	18
γερμένος-η-ο	2	17
γεωργία	4	15
γκρεμίζομαι	3	16
γκρεμίζω	3	16
η γραφειοκρατία	2	17
γρουσούζης-α-ικο	3	16
γυναικείος-α-ο	3	16
γύρος	4	15
δαχτυλήτρια	1	18
δειλός-η-ο	3	16

δωρεάν	4	15
έγγαμος	4	15
εγκαίνια	3	16
εγκατάσταση	4	15
εγκρίνω	4	15
εκ (εξ)	3	16
εκδήλωση	3	16
εκδίδω	4	15
εκδίκηση	2	17
εκδικούμαι	2	17
εκπομπή	2	17
έκπτωση	**1**	**18**
ελάττωμα	4	15
έννοια σου	1	18
ενορία	2	17
ενοχή	3	16
εξακολουθώ	1	18
έξαλλος-η-ο	**1**	**18**
εξάτμιση	1	18
εξοχή	4	15

δεκαπενθήμερο	3	16
δευτερεύων-ουσα-ον	3	16
δημοσιότητα	1	18
δια	2	17
διάδρομος	**4**	**15**
διάλεξη	**1**	**18**
διαμαρτυρία	4	15
διαμαρτύρομαι	4	15
διάσημος-η-ο	2	17
διάστημα	4	15
διαταγή	4	15
διαφημίζω	**3**	**16**
διαφωνώ	**4**	**15**
διακαιολογούμαι	1	18
ευθύς-εία-ύ	3	16
εφαρμόζομαι	4	15
εφαρμόζω	4	15
εφιάλτης	3	16
εφορία	3	16
ζαλάδα	2	17

επαρχία	4	15
επείγον	2	17
επίδεσμος	1	18
επιζών	2	17
επίμονα	3	16
επιμονή	3	16
επιστήμη	4	15
επίτηδες	2	17
επιτρέπω	4	15
επιτροπή	4	15
επομένως	2	17
ερείπιο	3	16
ερμηνεία	1	18
εσωκλείω	4	15
ευθεία	3	16
κατσαρόλα	3	16
κέντημα	3	16
κεντώ	2	17
κιμωλεία	2	17
καταφέρνω	4	15

ζυγός	3	16
ηγούμενος	2	17
ηλίθιος-α-ο	2	17
ημίφως	3	16
θέρμανση	4	15
θησαυρός	2	17
θητεία	1	18
θρανίο	4	15
θυμώνω	**4**	**15**
ιδιοκτήτης	4	15
ιδρωμένος-η-ο	4	15
ιερέας	3	16
ισιώνω	4	15
ίσος-η-ο	2	17
ισχυρός-η-ο	9	10
ισχύω	3	16
ιχθείς	4	15
ιώδιο	**3**	**16**
κάθοδος	2	17
καθιστικό	**1**	**18**

κλέψιμο	4	15
κληρονομώ	4	15
κληρώνω	3	16
κλίνω	**3**	**16**
κλοπή	2	17
κλουβί	3	16
κλωστή	2	17
κλωτσιά	2	17
κλωτσώ	2	17
κοινό	2	17
κοινόχρηστα	**3**	**16**
κοιτώ (-άω)	**4**	**15**
κολοκυθάκι	**2**	**17**
κομπολόι	3	16
κομψός-η-ο	4	15
κόντημα	3	16
κόπος	4	15
κοσμικός-η-ο	3	16
κότερο	3	16
κουβέρτα	**3**	**16**

καθυστέρηση	2	17
καθυστερώ	2	17
κακοκαιρία	4	15
κακομεταχειρίζομαι	2	17
καλή αντάμωση	**1**	**18**
καλλυντικά	2	17
καλόγερος	1	18
καλόγρια	1	18
κάμποσος-η-ο	4	15
κανάτα	2	17
κανονίζω	3	16
καρφίτσα	2	17
κατάθεση	2	17
καταθέτω	2	17
καταναλωτής	4	15
καταπίνω	3	16
καταπληκτικός-η-ο	4	15
κατασκήνωση	2	17
κατάσκοπος	2	17
καταστηματάρχης	4	15

κουλουράκια	**2**	**17**
κουμπώνω	3	16
κουνιάδα	2	17
κουνιάδος	2	17
κουταλιά	**2**	**17**
κουτός-η-ο	2	17
κουφός-η-ο	4	15
κρατιέμαι	1	18
κυμαίνομαι	4	15
λαχτάρα	1	18
λεξιλόγιο	3	16
λερώνομαι	4	15
λερώνω	**4**	**15**
λήψη	2	17
λιακάδα	1	18
Λιβύη	4	15
λικνιστικός-η-ο	1	18
λογιστήριο	6	13
λοχίας	2	17
μανίκι	1	18

κατεψυγμένος-η-ο	2	17
κατήφορος	4	15
μέγεθος	2	17
μερίδα	**4**	**15**
μετανάστης	4	15
μετανοώ	1	18
μεταξωτός-η-ο	1	18
μεταχειρίζομαι	3	16
μεταχειρισμένος-η-ο	3	16
μολύβι	**4**	**15**
μονή	1	18
μόνιμος-η-ο	2	17
μόνος-η-ο	2	17
μορφώνω	4	15
μόρφωση	**4**	**15**
μπαλέτο	1	18
μπαλώνω	1	18
μπουζί	1	18
νεοτερισμοί	1	18
νηστικός-η-ο	**1**	**18**

ματαιώνω	1	18
μεγαλειώδης-ης-ες	1	18
παρέλαση	1	18
παρεξήγηση	3	16
παρεξηγούμαι	3	16
παρεξηγώ	3	16
παρηγοριά	3	16
παρηγορώ	3	16
παρθένος	3	16
παρμπρίζ	0	19
παροιμία	0	19
πείθω	4	15
πέρας	1	18
πείρα	4	15
πειράζω	**4**	**15**
πείραμα	3	16
πελώριος-α-ο	3	16
πένθος	2	17
περίληψη	1	18
περιποίηση	1	18

νοοτροπία	2	17
νονά	**3**	**16**
νονός	**3**	**16**
ντόπιος-α-ο	4	15
νύχι	3	16
ξενάγηση	3	16
ξεσηκώνω	1	18
ξεσκονίζω	**2**	**17**
ξεσπάω	0	19
ξεφυτρώνω	3	16
ξηλώνω	2	17
ξυρίζομαι	4	15
όγκος	3	16
οικολόγος	3	16
οικονομολόγος	**1**	**18**
ομολογώ	2	17
ορεινός-η-ο	2	17
ορμώ	3	16
οφθαλμίατρος	2	17
παθαίνω	3	16

περιποιούμαι	1	18
πεσμένος-η-ο	3	16
πεύκο	**4**	**15**
πηγάδι	4	15
πικάντικος-η-ο	2	17
πλάτη	4	15
πλειοψηφία	2	17
πλεονέκτιμα	4	15
πληθυσμός	4	15
πλους	1	18
πολίτευμα	1	18
πολλαπλασιασμός	1	18
πολυτέλεια	2	17
πολυτελής-ης-ες	3	16
πούτιμος-η-ο	4	15
πομπώδης-ης-ες	2	17
πόντος	0	19
πρακτορείο	**3**	**16**
προάλλες	2	17
προβληματίζομαι	0	19

παλιάνθρωπος	2	17
παλιόπαιδο	3	16
παπαρούνα	2	17
παράγοντας	2	17
παραλαβή	2	17
παραλαμβάνω	3	16
παραλήπτης	2	17
παραμάνα	1	18
παράταση	0	19
προορισμός	2	17
προσανατολισμός	1	18
προσβάλλω	2	17
προσεχώς	1	18
προσκεκλημένος-η-ο	3	16
προσλαμβάνω	3	16
προσόν	4	15
προσποιούμαι	1	18
προφέρω	1	18
προφορά	2	17
πρόχειρος-η-ο	2	17

προβληματίζω	0	19
προβολέας	2	17
πρόγευμα	1	18
προηγούμαι	2	17
προηγούμενος-η-ο	2	17
πρόθυμος-η-ο	2	17
προϊόν	8	11
προκαταβολή	2	17
προλαβαίνω	2	17
προμήθεια	1	18
στρίβω	8	11
στριγγλίζω	1	18
στρίφωμα	1	18
στρογγυλός-η-ο	5	14
στρώνω	4	15
συγκίνηση	4	15
συγκινούμαι	4	15
συγυρίζω	2	17
σύλλογος	3	16
συμβάλλω	1	18

πρωτάθλημα	2	17
πρωτόγονος-η-ο	1	18
πτυχίο	1	18
πύλη	3	16
πυροβολισμός	6	13
ρίγες	**2**	**17**
ρίγανη	**2**	**17**
σαγανάκι	**1**	**18**
σαλατιέρα	**4**	**15**
σαρκαστικός-η-ο	3	16
σεμνός-η-ο	1	18
σέρνομαι	4	15
σημαία	8	11
σηκώτι	2	17
σιχαίνομαι	3	16
σκάκι	3	16
σκαλί	2	17
σκαλοπάτι	3	16
σκαμνί	2	17
σκαρφαλώνω	2	17

συμβιβάζομαι	4	15
συμβιβασμός	3	16
συμβόλαιο	1	18
συμπαραστέκομαι	1	18
συμπέρασμα	4	15
συνάλλαγμα	4	15
συνεννοούμαι	4	15
συνεπώς	2	17
συνεργείο	1	18
συνθέτης	2	17
συνταξιούχος	2	17
σύντομα	**4**	**15**
σύρτης	1	18
συστατική (επιστολή)	2	18
συστημένο (γράμμα)	2	18
συστήνω	1	18
σφάλμα	3	16
σφουγγαρίζω	2	17
στολή	1	18
τάζω	1	18

σκάφος	2	17
σκάω	4	15
σκίζω	3	16
σκουλαρίκι	**1**	**18**
σπάγγος	0	19
σπρώχνω	2	17
σταθμεύω	3	16
σταφύλια	**4**	**15**
στεγνός-η-ο	4	15
στεγνώνω	4	15
στενεύω	3	16
στερούμαι	3	16
στήλη	3	16
στήνω	3	16
στοίχημα	1	18
στραβός-η-ο	3	16
υπηκοότητα	2	17
υπόγειο	4	15
υποθέτω	4	15
υποκριτής	3	16

ταλαιπωρία	3	16
ταλαιπωρούμαι	3	16
τελωνείο	1	18
τιμόνι	1	18
τοπίο	4	15
τοξότης	2	17
τρίβομαι	2	17
τρίβω	2	17
τρικυμία	1	18
τσακώνομαι	4	15
τσιρίζω	2	17
τυλίγω	4	15
υδροχόος	1	18
ύπαιθρος	4	15
υπέροχος-η-ο	2	17
υπήκοος	2	17
φρυγανιά	**1**	**18**
φύλο	4	15
χαζεύω	3	16
χάλια	**3**	**16**

υποκρίτρια	3	16
υποφέρω	4	15
υποχρεώση	2	17
υποψιάζομαι	3	16
ύφασμα	6	17
φακός	2	17
φαρμάκι	**3**	**16**
φίλαθλος	4	15
φιλότιμος-η-ο	**4**	**15**
φροντιστήριο	**4**	**15**

χάρη	1	18
χαρίζω	4	15
χαριτωμένος-η-ο	1	18
χασμουριέμαι	2	17
χορωδία	1	18
χρυσαφής-ια-ι	3	16
χωριστά	3	16
ψαλίδι	4	15
ψιχαλίζει	1	18
ψιλοκομμένος-η-ο	**4**	**15**
ώριμος-η-ο	4	15

Αξιολόγηση των πορισμάτων

α) Ο κατάλογος παρωνύμων: Από την έρευνα που είχε ως σημείο αναφοράς τρεις χιλιάδες περίπου λέξεις προέκυψε ότι 140 λέξεις και δεν ερμηνεύτηκαν σωστά και επιπλέον ο ορισμός που δόθηκε στην λέξη μας παραπέμπει σε μια παραπλήσια μορφή αυτής της λέξης. Από το κατάλογο των παρωνύμων που παραθέτει ο Μπαμπινιώτης στο λεξικό του μόνο οι λέξεις «γέρος - γερός» και «θέα - θεά» συμπεριλαμβάνεται στον πίνακα. Πώς εξηγείται το γεγονός ότι τα άλλα παρώνυμα δεν τα παρατηρήσαμε. Καταρχήν στο βασικό λεξιλόγιο που αποτέλεσε το αντικείμενο έρευνας δεν συμπεριλαμβάνονται οι περισσότερες λέξεις που υπάρχουν στον κατάλογο παρωνύμων του προαναφερθέντος λεξικού (Μπαμπινιώτης

1998:1362) και δεύτερον αυτές οι λέξεις ως κατάλογος είχαν δοθεί στους φοιτητές κατά την διάρκεια των μαθημάτων της γραμματικής έτσι η προηγούμενη γνώση απέτρεψε την επανάληψη λαθών. Ως απάντηση στο ερώτημα για το πώς συντάχτηκε αυτός ο κατάλογος πρέπει να πούμε ότι ο ορισμός που δόθηκε στην λέξη στα τουρκικά μεταφράστηκε στα ελληνικά και με μεγάλη έκπληξη παρατηρήθηκε ότι η απόδοση έμοιαζε με εκπληκτικό τρόπο στην προφορά. Οι περισσότερες λέξεις είναι φωνολογικά παρώνυμα π.χ. στήλη - στηλ, συμβάν - σύμπαν, καπέλο - κοπέλα, ρύζι - ρίζα, δωρεά - δώρο κ.τ.λ. Για τον μητρικό ομιλητή οι λέξεις που συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο αυτό μπορεί να μην θεωρηθούν ούτε καν παρώνυμα αλλά ας μην ξεχάσουμε ότι μιλάμε για τη διδασκαλία των ελληνικών ως ξένης γλώσσας.

β) ο κατάλογος των λέξεων που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες: Στο σύνολο των τριών χιλιάδων λέξεων οι λέξεις που αποδόθηκαν λαθεμένα από το 75 % και άνω των φοιτητών είναι περίπου 450 λέξεις. Στον πίνακα οι λέξεις με σκούρα γράμματα είναι από το πρώτο βιβλίο (1 + 1) το οποίο διδάσκεται στο πρώτο έτος. Αυτές οι λέξεις είναι περίπου 60, αυτό δείχνει ότι το λεξιλόγιο του πρώτου βιβλίου έχει αφομοιωθεί στο μεγαλύτερο μέρος της. Από τις 450 περίπου λέξεις οι 250 είναι ουσιαστικά, 65 επίθετα, 120 ρήματα και από τις υπόλοιπες λέξεις οι 10 είναι επιρρήματα και δύο σύνδεσμοι «το άμα, και το δια» και μια πρόθεση το «εκ (εξ)».

Το συμπέρασμα που προκύπτει από αυτήν την κατανομή είναι ότι τα ουσιαστικά, τα ρήματα, τα επίθετα και τα παράγωγα επιρρήματα που συγκαταλέγονται στις λέξεις με ολοκληρωμένο νόημα αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία ενώ οι προθέσεις που ανήκουν στις

λειτουργικές λέξεις είναι μηδαμινές επίσης από τις λειτουργικές λέξεις δεν υπάρχει καμία αντωνυμία που να αποδόθηκε λαθεμένα. Εδώ επαληθεύεται και η υπόθεση ότι οι λειτουργικές λέξεις επειδή ανήκουν σε κλειστά συστήματα και επειδή ο αριθμός τους είναι καθορισμένος πολύ δύσκολα ανανεώνονται άρα αφομοιώνονται πιο εύκολα επειδή έχουν και στατιστική συχνότητα.

Τα περισσότερα από τα ρήματα που αποδόθηκαν λαθεμένα είναι σύνθετα με αχώριστα μόρια (από-, δια-, εκ-, κατά-, ξε-, συν- υπό-) αυτά τα ρήματα με την σύνθετη μορφή τους δημιουργούν μαθησιακή δυσκολία πέραν τούτου η τουρκική στερείται τέτοιου είδους προθηματική παραγωγή αυτό αποτελεί έναν ακόμη λόγο της υψηλής συχνότητας της παρουσίας αυτής της κατηγορίας των ρημάτων.

Τα ουσιαστικά που αποδόθηκαν λαθεμένα τα περισσότερα είναι αφηρημένες έννοιες π.χ. αίσχος, άνοδος, αποτυχία, δίκη, επιμονή, κόπος, αλλά υπάρχουν και εκείνες που δεν έχουν ευρεία χρήση και φυσικά στερούνται στατιστικής συχνότητας, για παράδειγμα τα ουσιαστικά: αγιόκλημα, γάμπα, βότσαλο, δόρυ, ενορία, κέντημα, κουνιάδος, μπουζί κ.τ.λ.

Η σημασία του λεξιλογίου δεν αμφισβητείται άρα η αναγκαιότητα της μεθοδικής και συστηματικής διδασκαλίας του λεξιλογίου είναι κάτι το αδιανόητο στην διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας. Στην εισήγηση αυτή ο σκοπός μας δεν ήταν να προτείνουμε μεθόδους για την διδακτική του λεξιλογίου αλλά να εντοπίσουμε τις λέξεις που παρουσιάζουν δυσκολίες στην εκμάθηση. Στο τμήμα όπου έγινε αυτή ή έρευνα δεν έχουμε ένα ξεχωριστό μάθημα για με σκοπό την διδασκαλία του λεξιλογίου. Το μόνο που μένει να κάνουμε είναι να δώσουμε περισσότερο βάρος στην διδασκαλία του λεξιλογίου στα πλαίσια των μαθημάτων που

προορίζονται για την γλώσσα. Εδώ φυσικά ο διδάσκων πρέπει να ασκεί τους μαθητές πάνω στις λέξεις που εισάγονται για πρώτη φορά ώστε να κατανοούν την σημασία και την χρήση τους. Φυσικά θα χρειαστεί να συμβουλευτεί τις μελέτες που έχουν αντικείμενο τις στρατηγικές μάθησης λεξιλογίου. Ο παραπάνω πίνακας είναι καθοδηγητικός γιατί παρουσιάζει συνολικά τις λέξεις που παρουσιάζουν προβλήματα στην πρόσκτησή τους. Είναι μια πηγή που θα συμβουλευτεί ο διδάσκων κατά την μαθησιακή διαδικασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Aksan, D. (1995). *Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dilbilim,* 5., T.D.K. Yayýný Ankara.

Βογγιουκας, Α. (1984). *Το γλωσσικό μάθημα στην πρώτη βαθμίδα της νεοελληνικής εκπαίδευσης.* Θεσσαλονίκη.

Βιγκοτσκι, Λ. (1988). *Σκέψη και γλώσσα.* Μετάφραση Ατζελίνα Ρόδη. Αθήνα: Εκδόσεις Γνώση.

Cohen, L., Manyon, L. (1994). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας.* Μετάφραση Χρυσούλα Μητσοπούλου - Φιλοπούλου, Μάνια. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Δημητρα, Δ., Παπαχειμωνα, Μ. (1994). *Ελληνικά τώρα 1 + 1 και Ελληνικά τώρα 2 + 2.* Αθήνα: Εκδόσεις Νόστος.

Hatch, E., Brown, C. (1995). *Vocabulary Semantics and Language Education.* Cambridge: Cambridge University Press.

Μπαμπινιωτης, Γ. (1998). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας.* Αθήνα: Κέντρο λεξικολογίας.

Μητσης, Ν. (2001). Το λεξιλόγιο υπό το πρίσμα της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας. Προτάσεις για μια ανανεωμένη διδακτική προσέγγιση του στον τομέα

της Ελληνικής ως δεύτερης (ή ξένης) γλώσσας. Στο: *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα. Περιοδική έκδοση της Διεθνούς Ένωσης για τα Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα.*

ΠΕΤΡΟΥΝΙΑΣ, Ε. (1984). *Νεοελληνική Γραμματική και Συγκριτική Ανάλυση*. Θεσσαλονίκη.

SEVER, S. (2000). *Türkçe öðretimi ve tam öðrenme*. Ankara: Aný yayýnlarý.